

e-mail: stalker3027@ukr.net

**Data about the authors**

**Svetlana Stasinevych,**

PhD, Associate Professor, Department of Enterprise,  
Trade and Exchange activities  
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

e-mail: stasinevychsa@ukr.net

**Vadim Boiev,**

1st year student of educational qualification level,  
master in the specialty Entrepreneurship, Trade and  
Exchanges activity  
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law  
e-mail: stalker3027@ukr.net

DOI: 10.5281/zenodo.2581126

ЦУКІН Б.М.,  
КРУГОВИЙ В.В.

## Формування системи стратегічного планування економічного розвитку

**Предметом дослідження** є методичні засади побудови системи прогнозно–програмних документів державного регулювання соціально–економічного розвитку на національному рівні.

**Мета дослідження** – обґрунтування змін до організації стратегічного планування розвитку країни та його стратегічних напрямів.

**Методи дослідження.** У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи: порівняльного аналізу, логіко–структурний, аналітичний, системний.

**Результати роботи.** У статті обґрунтовано напрями вдосконалення системи прогнозно–програмних документів, які готуються Урядом, та модернізації їх змісту для нового якісного рівня стратегічного планування розвитку.

**Галузь застосування результатів.** Економіка та управління національним господарством, методи і механізми регулювання економічних процесів та їх ефективність.

**Висновки.** Економіка України має хронічно низькі показники економічного розвитку. На національному рівні має бути сформована повноцінна система стратегічного планування на довгостроковому, середньостроковому та короткостроковому сегментах. Ключовими мають бути десятирічна деталізована по 5–7 цілям проблемно–орієнтована стратегія, середньострокові бізнес–програми, оперативні плани діяльності центральних органів влади, побудовані за якісними стандартами корпоративних бізнес–планів. Моніторинг досягнення цілей (6–8% зростання ВВП, 8–10% зростання промисловості, 10–12% зростання доходів населення) проводиться щоквартально Держстатом на основі системи індикаторів ефективності використання макроресурсів. Новий рівень державного регулювання має бути програмно–цільовим, загостреним на 5–7 головних проблемах, які ефективно вирішуються в короткий період на основі технологій проектного менеджменту.

**Ключові слова:** стратегічне планування, стратегія економічного розвитку, індикатори досягнення цілей, прогнози, програми, економічний розвиток, державне регулювання.

ЦУКІН Б.М.,  
КРУГОВОЙ В.В.

## Формирование системы стратегического планирования экономического развития

**Предметом исследования** являются методические основы построения системы прогнозно–программных документов государственного регулирования социально–экономического развития на национальном уровне.

**Цель исследования** – обоснование изменений в организации стратегического планирования развития страны и его стратегических направлений.

**Методы исследования.** В работе использованы общенаучные и специальные методы: срав–

нительного анализа, логико–структурный, аналитический, системный.

**Результаты работы.** В статье обоснованы направления совершенствования системы прогнозно–программных документов, которые готовятся Правительством, и модернизации их содержания для нового качественного уровня стратегического планирования развития.

**Сфера использования результатов.** Экономика и управление национальным хозяйством, методы и механизмы регулирования экономических процессов и их эффективность.

**Выводы.** Экономика Украины имеет хронически низкие показатели экономического развития. На национальном уровне должна быть сформирована полноценная система стратегического планирования на долгосрочном, среднесрочном и краткосрочном сегментах. Ключевыми должны быть десятилетняя детализирована по 5–7 целям проблемно–ориентированная стратегия, среднесрочные бизнес–программы, оперативные планы деятельности центральных органов власти, построенные по качественным стандартам корпоративных бизнес–планов. Мониторинг достижения целей (6–8% роста ВВП, 8–10% роста промышленности, 10–12% роста доходов населения) проводится ежеквартально Госстатом на основе системы индикаторов эффективности использования макроресурсов. Новый уровень государственного регулирования должен быть программно–целевым, заостренным на 5–7 главных проблемах, которые эффективно решаются в короткий период на основе технологий проектного менеджмента.

**Ключевые слова:** стратегическое планирование, стратегия экономического развития, индикаторы достижения целей, прогнозы, программы, экономическое развитие, государственное регулирование.

SCHUKIN B.N.,  
KRUHOVY V. V.

## Formation of the system of strategic planning of economic development

**The subject of the study** is the methodical principles of constructing a system of forecast and program documents of state regulation of socio–economic development at the national level.

**The purpose of the study** is to substantiate the changes to the organization of strategic planning of the country's development and its strategic directions.

**Research methods.** General scientific and special methods are used in the article: comparative analysis, logical–structural, analytical; analytical, systemic.

**Results of work.** The article substantiates the directions of improvement of the system of forecast–program documents prepared by the Government, and modernization of their content for a new qualitative level of strategic planning of development.

**The field of application of results.** Economics and management of the national economy, methods and mechanisms of regulation of economic processes and their effectiveness.

**Conclusions.** The economy of Ukraine has chronically low indicators of economic development. At the national level, a full–fledged strategic planning system for the long, medium and short–term segments should be formed. The key ten–year objectives detailed on the 5–7 goals are a problem–oriented strategy, medium–term business programs, operational plans of the activities of central authorities, built on the quality standards of corporate business plans. Monitoring of achievement of goals (6–8% of GDP growth, 8–10% of industrial growth, 10–12% of population growth) is conducted quarterly by the State Statistics Committee on the basis of the system of indicators of the efficiency of macro resources use. The new level of state regulation should be program–oriented, exacerbated by 5–7 main problems, which are effectively solved in a short period on the basis of project management technologies.

**Key words:** strategic planning, strategy of economic development, indicators of achievement of goals, forecasts, programs, economic development, state regulation.

**Постановка проблеми.** Розвиток національної економіки в останні 10 років з різних причин має низькі показники розвитку (дві кризи 2008–2009 і 2014–2015 рр.) і повільне відновлення зростання (темп у 2,5–3,0 %) в останні два роки. Потрібна модернізація системи державного планування та регулювання економічного розвитку, впровадження в цій сфері ефективних методів стратегічного планування розвитку, прийнятих, наприклад, на корпоративному рівні.

Потрібні не просто реформи, а ефективні реформи, орієнтовані на високий кінцевий результат, які програмовано дають ефект активного економічного зростання. Практично в усіх сферах державного регулювання доцільна модернізація з метою досягнення нового рівня ефективності. В тому числі за рахунок відомих, але поки що недостатньо ефективних методів державного програмно-цільового планування, антикризових і стимулюючих заходів промислової, інвестиційної, соціальної політики, реалізації проектно-орієнтованої політики, бізнес-планування розвитку галузей, технологій проектного менеджменту.

Управління економічним розвитком має поєднувати різні часові періоди і обов'язково включати довгостроковий стратегічний план дій. Відсутність довгострокової стратегії стає потенційною причиною багатьох економічних негаразд на різних рівнях управління економікою. Потрібен новий рівень моделювання розвитку процесів, кількісних розрахунків і обґрунтувань напрямів розвитку, сценарних умов, реальних (досяжних) цілей, наявного потенціалу, завдань, показників-індикаторів досягнення цілей, джерел ресурсного забезпечення, оптимального розподілу ресурсів, відбору моделей розвитку відповідно ресурсам, оперативного моніторингу просування до запланованих стратегічних цілей.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретичні засади у сфері державного стратегічного планування впливають з теорії стратегічного менеджменту на корпоративному рівні, яка постійно вдосконалюється роботами іноземних вчених та практиків. Також, значний внесок у розвиток стратегічного планування і прогнозування на теоретичному і практичному рівні зробили І.Александров, В.Беседін, З.Варналій, А.Гальчинський, В.Геєць, В.Горбулін, Я.Жаліло, Є.Кирильчук, І.Манцуров, С.Романюк, Ю.Шаров, та ін. При високому рівні теоретичного обґрунту-

вання системи державного регулювання ринкової економіки, в тому числі в перехідному періоді, їх практична реалізація в умовах української економіки з різних причин не дає необхідних високих темпів економічного зростання, макрофінансової стабільності і антикризової стійкості.

Ефективне державне регулювання соціально-економічних процесів, як типове завдання організації якісного менеджменту, має починатися з системи стратегічного і оперативного планування, функціональні задачі якого покладені на центральні органи виконавчої влади. Стратегічне планування містить методологію аналізу поточного стану економіки, зовнішніх умов, рівня життя, оцінки суспільних очікувань, наявних ресурсів, можливих сценаріїв розвитку (особливо на довгострокову перспективу у 7–10 років), стратегічних альтернатив. Стратегічне планування має врахувати різноманітні інтереси, систему цінностей, рівень доходів, рівень конкурентності ринків, ресурси населення та господарюючих суб'єктів, як основних учасників і безпосередніх об'єктів державного управління розвитком [1, 3, 5].

Стратегічне планування є формалізованим процесом встановлення стратегічних цілей та розробки багатоваріантного плану їх досягнення на основі ефективного використання наявних ресурсів економіки і обраної стратегії їх використання [6]. Типовий зміст стратегії як технології організації досягнення поставленої мети наведено на рис. 1. [1, 3, 4].

Головна складність організації якісного стратегічного планування полягає у практичній реалізації довгострокових цілей і напрямів розвитку через поточні плани дій і цільові програми, функціональні можливості центральних і регіональних органів влади, моніторинг виконання, оперативне управління процесом реалізації.

**Виклад основного матеріалу.** Стратегічне планування в сфері державного регулювання як система спирається на достатньо відпрацьовані методики довгострокового прогнозування і розроблення цільових програм, макроекономічного моделювання поведінки економічних об'єктів на макроекономічному, регіональному і галузевому рівнях в залежності від заходів центральних органів виконавчої влади.

Базовим документом системи стратегічного планування розвитку економіки є Національна стратегія розвитку (далі Стратегія), в якій встановлюються



**Рисунок 1. Зміст базових елементів стратегії розвитку**

Джерело: складено на основі [1, 2, 3, 4].

наявні проблеми, цілі (обмежена кількість реальна для досягнення), ресурси, технології досягнення цілей, організація державного впливу на керуванні Урядом процеси. Стратегія своїми механізмами впливу охоплює всю економіку, незалежно від форм власності. Різняться тільки форми впливу на державний і приватний сектори економіки.

В залежності від поточного стану та проблем соціально-економічного розвитку країни Стратегія, як програмний документ державного управління, має структурні розділи (проблемно-, ресурсо- чи проектноорієнтовані), показники, цілі, пріоритети і завдання економічної політики, ресурсне обґрунтування, забезпечення механізмів реалізації, які визначаються розробниками. На рис. 2 наведено орієнтовний типовий склад функціональних частин стратегії, які потенційно мають системний вплив на всю економіку країни, але залежать від організаційної спроможності виконавчих органів влади реалізовувати свої функції.

Аналіз поточного стану економіки виявляє головні проблеми і містить оцінки:

- головних дисбалансів, проблем, структурних недоліків, ресурсних дефіцитів, вузьких місць, які стримують активне економічне зростання, і є об'єктами стратегії управління;
- потенційних ресурсів для розвитку, продуктивності їх використання, дефіцитів, витрат на одиницю ВВП чи іншого показника обсягів економіки;
- вже сформованих тенденцій (демографічних, соціальних, зовнішньоекономічних, фінансових, бюджетних, енергетичних та ін.);

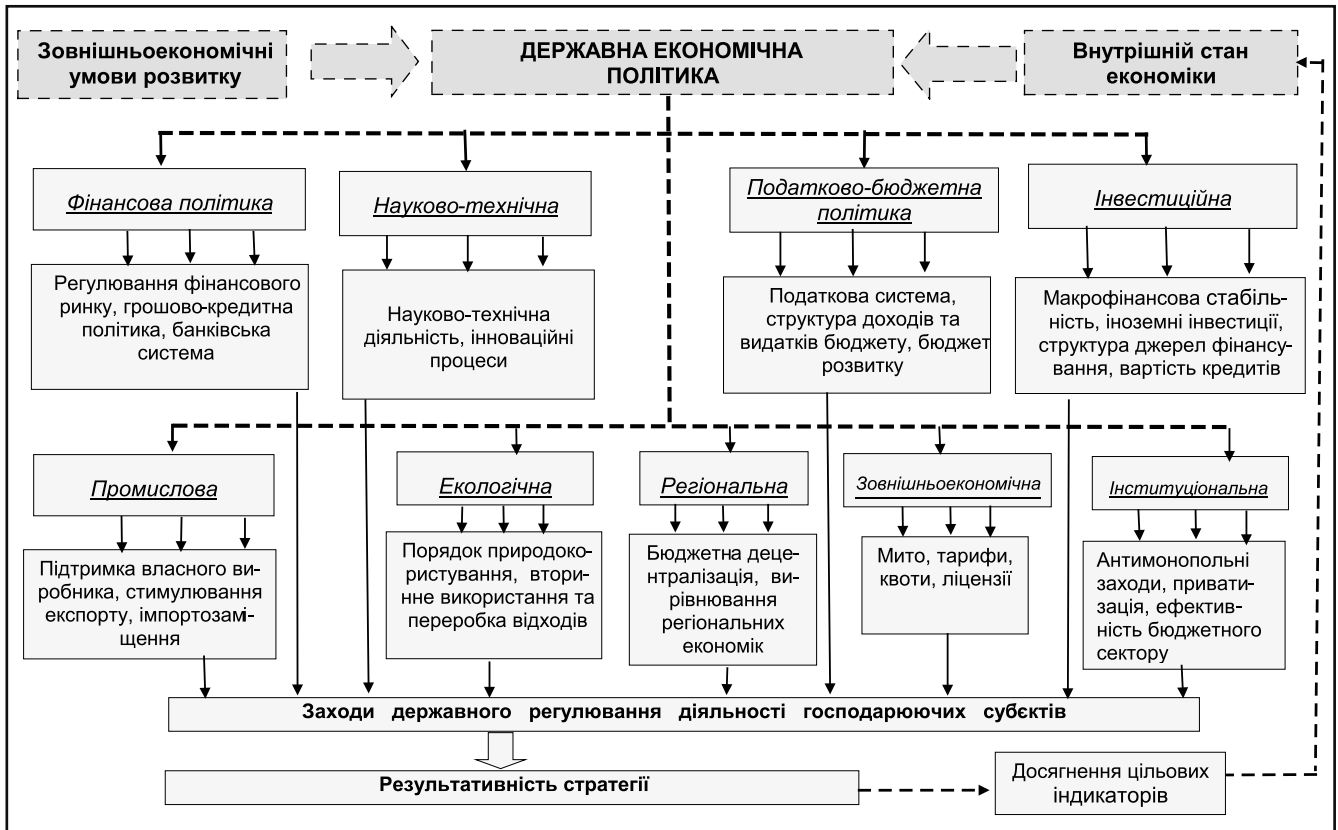
– економічного потенціалу, наявності ресурсів для розвитку можливостей нейтралізувати негативні тенденції і посилити позитивні, забезпечити реалізацію моделі швидкого економічного розвитку країни і оптимального розподілу ресурсів в стратегічному періоді;

– можливості для розвитку в прогностичному періоді (розміщення та стан продуктивних сил, підприємств реального сектору, виробничий апарат в розрізі галузей економіки, зношеність основного капіталу, збитковість, структура джерел фінансування інвестиційних програм);

– інноваційного і науково-технічного потенціалу.

Особливе значення має науково-технічний потенціал, що є сукупністю можливостей для інноваційного розвитку, наукових відкриттів, винаходів і технічних нововведень. Це людські ресурси країни, які працюють у дослідницьких центрах; фінансові ресурси, які виділяє країна на наукові дослідження; засоби наукових досліджень; наукова інформація; програми наукових досліджень; центри і фонди з забезпечення планування та керівництва науково-технічною діяльністю в різних галузях.

Порівняння прогностичних оцінок розвитку економіки на кінець стратегічного періоду із встановленими цілями і завданнями розвитку використовується для визначення потреби в додаткових ресурсах і шляхах їх забезпечення. Важливу роль в стратегічному плануванні відіграють довгострокове прогнозування розвитку, планування схем розміщення продуктивних сил, в тому числі щодо реального сектору економіки, регіональне вирівнювання еко-



**Рисунок 2. Функціональна структура стратегії соціально-економічного розвитку**

*Лжерело: розроблено авторами.*

номічного розвитку, науково-технічне прогнозування основних напрямів технічних і технологічних зрушень в продуктивних силах країни.

Головне стратегічне завдання – система цілей соціально-економічного розвитку країни має бути структурована за рівнями: загальнонаціональні, цілі за основними стратегічними напрямками, цілі розвитку кожного окремого стратегічного напрямку (вже середньострокової дії). Цілі поділяються за сферами: економічні, науково-технічні, соціальні, національно-культурні, екологічні.

Для кожної з визначених цілей розвитку за стратегічними напрямками необхідно навести: обґрунтування доцільності, перелік цілей, визначення необхідних ресурсів, термін досягнення, заходи підтримки і етапи реалізації, систему індикаторів (критеріїв) досягнення цілі, моніторинг їх досягнення і звітність.

Важливо мати диференційовані середньострокові та довгострокові цільові індикатори (реально прийняті в статистиці показники або оцінки), що характеризують ступінь досягнення стратегічної цілі розвитку.

Окремим питанням при стратегічному плануванні є управління ризиками економічного роз-

витку, протидія негативним подіям національного масштабу, які можуть виникати в ході реалізації стратегії і потребують адекватних заходів нейтралізації. Як приклад, це зміни в зовнішньоекономічній кон'юктурі, стихійні лиха, погодні умови, військово-політичні загострення, світові та регіональні фінансові і загальноекономічні кризи. В стратегії мають бути підготовлені заходи протидії і зменшення потенційних втрат. Планове управління ризиками через перехід до інших сценаріїв реалізації стратегії розвитку є ознакою якості програмно-прогнозного документу.

Для ефективного механізму реалізації Стратегії реальність запланованих цілей забезпечується дієвістю заходів економічної політики і їх ресурсне забезпечення. Економічна політика реалізації стратегії є логічною зв'язкою її елементів: напрям, пріоритет, завдання, захід підтримки. Цей комплекс працює при умові, що при розробленні були забезпечені зв'язок Стратегії з бюджетами, ресурсне забезпечення завдань; організація стратегічного планування в центральних органах виконавчої влади, призначення головного координатора і виконавців реалізації Стратегії; умови звітності по заходам економічної політики і їх ре-

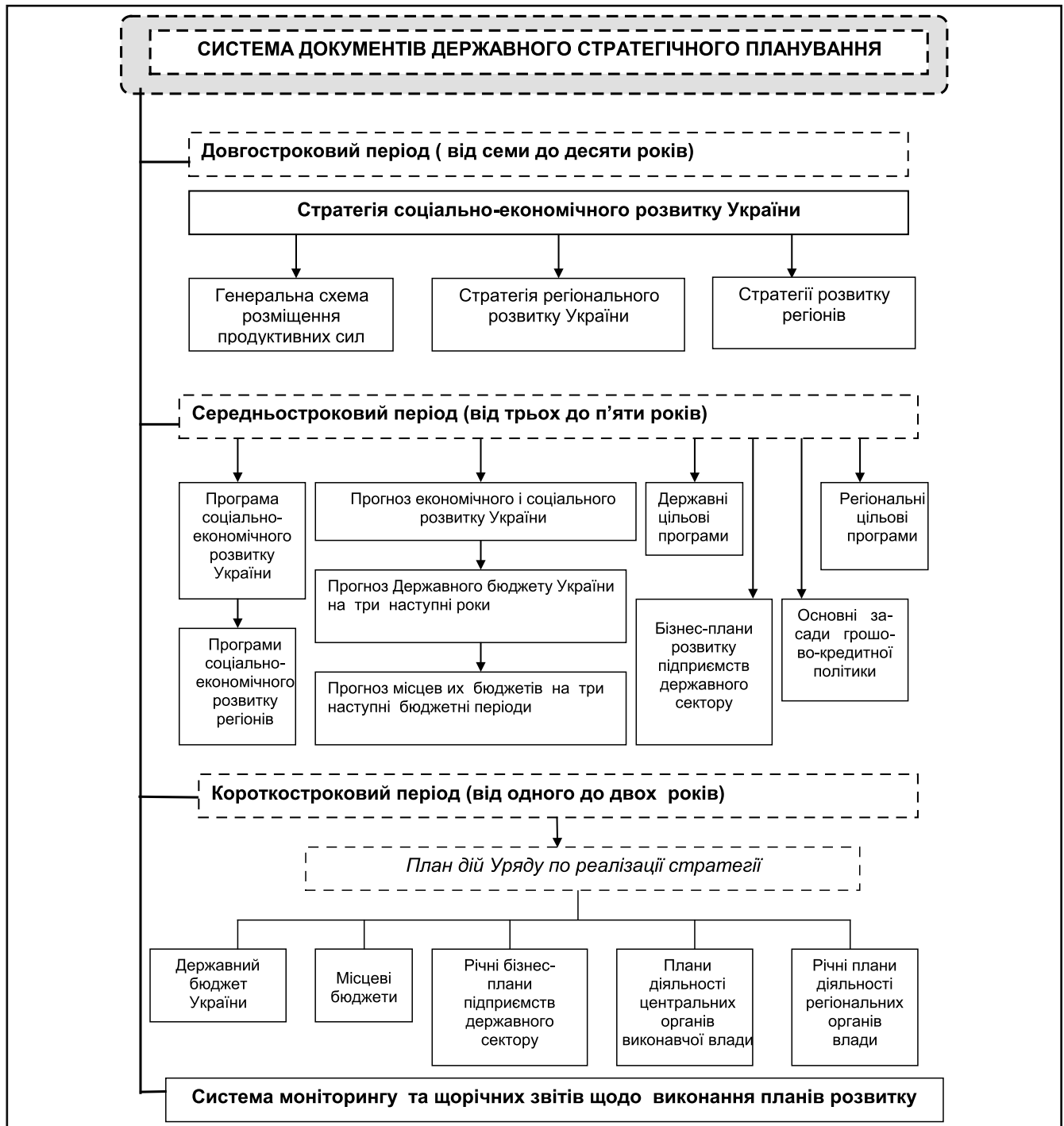
зультатам, моніторингу (по індикаторам досягнення цілей).

Рекомендується Національну стратегію розвитку України розробляти як мінімум на десять років, і коригувати один раз на 5 років.

Стратегічні плани на всіх рівнях (національний, регіональний, галузевий) мають бути зорієнтовані на обмежену кількість (до 7–8 першочергових) реальних для досягнення в плановому пері-

оді цілей. Програмно–цільовий характер стратегії підтримується обґрунтуванням ресурсного забезпечення. Досягнення в ході виконання стратегічного плану встановленої цілі дає можливість визначити нову ціль і переорієнтувати на неї вільні ресурси.

Має діяти система стратегічних програмних документів (рис. 3), якої зараз, особливо в довгостроковому компоненті, немає:



**Рисунок 3. Структура системи документів стратегічного планування**

Джерело: складено авторами на основі [ 1, 3 ]

1. Стратегія розвитку (національна та регіональні) розробляється на 7–15 років і визначає довгострокові цілі, завдання та пріоритети розвитку економіки країни, етапи досягнення і необхідні зміни в соціально–економічній політиці.

2. Середньострокові цільові державні і регіональні плани і програми (3–5 років).

3. Поточні (річні) програми розвитку спрямовані на досягнення поточної макроекономічної збалансованості, уточнення системи регуляторів і конкретних заходів для досягнення річних індикаторів розвитку у відповідності з напрямками економічної політики і з урахуванням господарської ситуації.

Реально і активно працюючими факторами розвитку, які треба максимально використати, зараз є:

а) поступова зростаюча ділова активність в країні (не зважаючи на військові дії);

б) часткова фінансова стабільність;

в) зростаючі доходи населення;

г) зростання зовнішнього попиту (обсягів експорту).

Має бути суттєво модернізований програмно–цільовий, а за окремими проблемами і планово–цільовий підхід, що передбачає досягнення річних цілей, як результату виконання планових завдань та програмних орієнтирів суб'єктами господарювання різних форм власності. Програмні документи щодо розвитку економіки потрібно реально спрямувати на кінцевий результат і ефективно використання ресурсів, доцільність досягнення запланованих показників.

Один з варіантів системи показників–індикаторів інноваційного розвитку наведено в таблиці.

ці. Це, практично, цільовий прогноз показників розвитку в даній сфері, який має підтримуватися відповідними діями уряду.

Основою стратегічного розвитку є вдосконалення форм поєднання зусиль державного і приватного секторів економіки через використання механізмів:

– державних закупівель та державного замовлення;

– державної підтримки через надання пільг, державних гарантій, субсидування, реструктуризацію податкової заборгованості, спеціальних квот, митно–тарифних умов;

– організаційно–виробничої інтеграції підприємств приватного та державного секторів, вертикально та горизонтально орієнтованих моделей державного управління, науково–виробничих і регіональних кластерів;

– науково–технічної підтримки підприємств реального сектору, в т. ч. з боку бюджетних науково–дослідних установ;

– маркетингової державної підтримки та преференцій щодо експорту товарів та послуг;

– державно–приватного та соціального партнерства для виконання запланованих показників в межах визначених пріоритетних напрямів економічного розвитку реального сектору економіки.

### Висновки

1. Економіка України має низькі показники економічного розвитку. Новий, модернізований для вирішення проблеми активного економічного зростання рівень державного регулювання має

### Програмні завдання розвитку високотехнологічних галузей економіки

| Показники  | 2020 р. прогноз | 2025 р. прогноз |
|--|-----------------|-----------------|
| Валове нагромадження основного капіталу, відсотків до попереднього року              | 107,9           | 109,0           |
| Обсяги фінансування науково–технічної діяльності, відсотків ВВП                      | 2,5             | 3,0             |
| Питома вага наукоємної продукції в обсязі експорту товарів і послуг, відсотків       | 8,0             | 10,0            |
| Кількість працюючих індустріальних парків, відсотків річного зростання               | 5,0             | 3,0             |
| Темп зменшення енергоємності ВВП за рік, відсотків                                   | 4               | 5               |
| Темп зростання продуктивності праці, відсотків                                       | 108             | 112             |
| Кількість створених високотехнологічних робочих місць, відсотків щорічного зростання | 3,0             | 4,0             |
| Прямі іноземні інвестиції (зростання за рік, відсотків)                              | 6,0             | 8,0             |
| Частка інноваційної продукції в обсязі реалізованої промислової продукції, відсотків | 4,5             | 5,0             |

Джерело: розрахунок на основі прогнозу

бути програмно-цільовим, загостреним на 5–7 головних проблем, які ефективно вирішуються в короткий період на основі технологій проектного менеджменту.

2. На національному рівні має бути сформована повноцінна система стратегічного планування на довгостроковому, середньостроковому і короткостроковому сегментах. Доцільно ввести розширену систему урядових документів стратегічного планування економічного розвитку. Ключовими мають бути десятирічна деталізована по 5–7 цілям проблемноорієнтована стратегія, середньострокові бізнес-програми, оперативні плани діяльності центральних органів влади, орієнтовані на кінцевий результат. Всього у такий комплекс входить 9–12 прогнозно-програмних документів національного, галузевого та регіонального рівня.

3. Моніторинг досягнення цілей (6–8% зростання ВВП, 8–10% зростання промисловості, 10–12% зростання доходів населення) має проводитися щоквартально Держстатом на основі системи оперативних показників-індикаторів (до 10) ефективності використання макроресурсів.

4. Для забезпечення збалансованості активного економічного зростання доцільно врахувати наступні оптимальні співвідношення: на кожен відсоток зростання ВВП треба забезпечити засобами економічної політики 1,5 відсотка зростання реальних доходів населення, не більше одного відсотка зростання інфляції, один відсотковий пункт зменшення частки державного боргу у ВВП, 0,5 відсотка зменшення кредитної відсоткової ставки, три відсотка зростання капітальних інвестицій. Ці макропараметри мали місце у роки високих темпів зростання ВВП у період 2001–2007 рр. і є певними орієнтирами для програмних заходів.

#### Список використаних джерел

1. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-Ш // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 25.
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України No 5/2015 від 12.01.2015 р. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>.
3. Прогнозування і розробка програм: Метод. посіб. / В.Ф.Бесєдін та інш; За ред. В.Ф.Бесєдіна – К.: Наук. Світ., 2000. – 468 с.

4. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія. – К.: НІСД, 2009. – 336 с.

5. Жаліло Я. А. Інституційні засади формування ефективної економічної стратегії держави модернізація управління національною економікою / Я. А. Жаліло // Модернізація управління національною економікою: матеріали IV Міжнар. наук.- практ. Конф. (24–25 листопада 2016 р.). – К.: КНЕУ, 2016. – с. 93–97.

6. Свистович М.Б. Сутність та основні поняття стратегічного планування / М.Б.Свистович // Державне управління: теорія та практика. – 2013. – № 2. – С. 37–43. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp\\_2013\\_2\\_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_2_6).

#### References

1. Law of Ukraine «On State Forecasting and Developing Programs of Economic and Social Development of Ukraine» dated March 23, 2000 No. 1602-B // Bulletin of the Verkhovna Rada – 2000. – No. 25.
2. About the Strategy of Sustainable Development «Ukraine 2020» [Electronic resource]: Decree of the President of Ukraine No 5/2015 dated January 12, 2015 – Access mode: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>.
3. Forecasting and development of programs: Method. Man. / V. F. Besedin and others; By edition. V. F. Besedina – K. : Scientific World., 2000. – 468 p.
4. Zhalilo Y. A. Theory and practice of formation of an effective economic strategy of the state: a monograph. – K. : NISS, 2009. – 336 p.
5. Zhalilo Y. A. Institutional Principles of the Formation of an Effective Economic Strategy of the State Modernization of National Economy Management / Ya. A. Zhalilo // Modernization of National Economy Management: Materials IV International Scientific and Practical. Conference (November 24–25, 2016). – K. : KNEU, 2016. – p. 93–97.
6. Svistovich M. B. Essence and basic concepts of strategic planning / M.B. Svistovich // Public Administration: Theory and Practice. – 2013. – № 2. – P. 37–43. – [Electronic resource] – Access mode: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp\\_2013\\_2\\_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_2_6).

#### Дані про авторів

##### Щукін Борис Миколайович,

к.е.н, с.н.с, провідний науковий співробітник відділу модернізації механізмів управління економікою Державний науково-дослідний інститут інформатизації та



моделювання економіки Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

e-mail: boris.schukin@gmail.com

**Круговий Володимир Васильович,**

головний спеціаліст, Секретаріат Кабінету Міністрів України

e-mail: krugoviy@i.ua

**Данные об авторах**

**Щукин Борис Николаевич,**

к.э.н., с.н.с, ведущий научный сотрудник отдела модернизации механизмов управления экономикой Государственный научно-исследовательский институт информатизации и моделирования экономики Министрство экономического развития и торговли Украины

e-mail: boris.schukin@gmail.com

**Круговой Владимир Васильевич,**

главный специалист, Секретариат Кабинета Министров Украины

e-mail: krugoviy@i.ua

**Data about authors**

**Boris Schukin,**

Ph.D., Senior Researcher, Leading Researcher, Department of Modernization of Economic Management Mechanisms and State Research Institute of Informatization and Modeling of the Economy Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine.

e-mail: boris.schukin@gmail.com

**Volodymyr Krugovy,**

Chief Specialist, Secretariat of Cabinet of Ministers (Ukraine).

e-mail: krugoviy@i.ua

DOI: 10.5281/zenodo.2581136

ОСАДЧА О.А.

## Управління державним боргом України в сучасних умовах

**Предмет дослідження** – теоретичні та практичні аспекти формування державного боргу держави.

**Метою** написання *статті* є дослідження теоретичних основ та прикладних проблем сучасного боргового стану держави.

**Методологія проведення роботи** – базуються на статистичному порівнянні, що дало можливість розкрити сутність державного боргу, дослідити його динаміку та структуру, визначити проблеми державного боргу України та шляхи їх подолання. Розкрито зміст, уточнено трактування поняття «управління державним боргом», а також визначено складові елементи механізму управління державним боргом.

Інформаційну базу дослідження становлять чинне законодавство України, вітчизняні та зарубіжні публікації, дослідження з питань теорії й практики формування державного боргу. Для аналізу конкретних економічних явищ використано статистичні матеріали Міністерства фінансів України.

**Результати роботи** – проведено аналіз статистичних даних динаміки державного боргу України за 2014–2017рр., що дав змогу визначити його щорічне збільшення. Запропоновані напрями управління державним боргом України, покликані забезпечити якісно новий рівень відносин в сфері формування державного боргу та сприяти його зниженню.

**Висновки** – оптимізація боргової політики України потребує розробку та впровадження цілісної стратегії, яка поєднуватиме завдання удосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення боргової політики, короткострокові та середньострокові орієнтири управління державним боргом, інструменти радикального підвищення ефективності інвестиційної складової бюджетних видатків, стратегічні завдання переорієнтації боргової політики, зменшення боргового тягаря та розвитку альтернативних, непозичкових інструментів фінансування бюджетних видатків.

**Ключові слова:** державний борг, зовнішній державний борг, внутрішній державний борг, гарантований державою борг, валовий внутрішній продукт, боргова політика.

ОСАДЧА Е.А.

## Управление государственным долгом Украины в современных условиях

**Предмет исследования** – теоретические и практические аспекты формирования государственного долга государства.